

PRIKAZANJE. Na koncilu je konstantirana činjenica da je prikazanje Mise iza posvećenja, pa da bi stoga dosadašnje prikazanje trebalo pojednostavniti. Međutim konkretno u našim crkvama prikazanje je sada više naglašeno nego što je to bilo prije, a sve se to čini u ime koncila!

Trebalo bi najprije vidjeti što je koncil, pa onda govoriti i pisati.

Pozivam i molim suradnike »Službe Božje« da proučavaju Božju Objavu i Božje zakone i da ih pod vodstvom Crkve primjenjuju na prilike našeg vremena.

Fra Jure RADIĆ, urednik

PUNINA VREMENA: 21. VI 1970.

Na početku ljudske povijesti odmah poslije prvoga grijeha milosrdni Stvoritelj obećao je našim praroditeljima poslati Spasitelja. Obećanje dato Adamu i Evi ponovljeno je Noi, Abrahamu, Izaku, Jakovu, Mojsiju, Davidu... Ali, Spasitelj nije dolazio.

Odabrani narod je molio, čeznuo, vapio da već jednom dođe Onaj koji ima doći. Izaija je dizuo ruke prema nebesima i molio: »Rosite, nebesa, s visine i, oblaci, daždite Pravednika. Neka se otvori zemlja i neka iz nje nikne Spasitelj!« (Iz 45, 8).

A godine su prolazile; prolazila stoljeća i tisućljeća, a Spasitelj nije stizao.

I tek nakon 1700 godina poslije obećanja datog Abrahamu i 700 godina nakon Izaijine molitve — »kada dođe punina vremena, posla Bog svog Sina rođena od žene... da otkupi podložnike Zakona, da primimo posinjenje« (Gal 4, 4).

A ta je punina došla tek nakon što se na obalama Sredozemnog mora stvorilo i smirilo Rimsko carstvo i u nj se uklopila mala Palestina: u doba cara Oktavijana Augusta, kada je mir bio po svoj zemlji, tada istom dođe On i donese stoljećima željkovanu Radosnu vijest.

I tada bi zacrtana granica ljudskih zbivanja na Zemlji: prije Njega i poslije Njega.

—0—

Si licet parva componere magnis — u ovoj 1970. godini post Christum natum za nas katoličke Hrvate navršila se također jedna punina vremena, tako dugo željkovana.

Naši stari dođoše 626. godine u ovu današnju našu postojbinu. Dođoše kao pogani, ali i kao saveznici tadašnjega najvećeg kršćanskog vladara: bizantinskog cara Heraklija. I Hrvati pomogoše Herakliju svladati divlje Avare, koji su bili njegovi glavni neprijatelji na zapadnom dijelu carstva, a sam Heraklije pobijedi svoje istočne neprijatelje Perzijance i iz njihovih ruku oslobodi zarobljeni sveti Križ Kristov.

I tako na početku hrvatske povijesti stoji Križ Isusov i blagdan Uzvišenja sv. Križa (14. rujna).

Još smo bili pogani, ali dobro smo počeli svoju povijest. Ovom su, naime, zemljom u divljem vihoru prošli toliki barbari: Huni, Goti, Vandali, Gepidi, Langobardi, Avari... Prošli i nestalo ih. A mi smo ostali. Zadnji doseljenici iz dugotrajne i krvave seobe naroda.

Došli smo, smirili se i oko 641. uspostavili prve veze s Petrovom stolicom. (O tome svjedoči mozaik u Lateranu). Papa je doskora poslao Ivana Ravenjanina, učinio ga prvim splitskim nadbiskupom (nekoć solinski) i počelo je pokrštavanje Hrvata. S krštenjem širila se i kultura, i državnost, i — svetost!

Hrvati konsolidiraju državu, grade crkve (Sv. Križ u Ninu!), klešu krstionice (Višeslavova!), podižu samostane (Rižinice!)... I javljaju se prvi poznati veliki apostoli i Božji ugodnici: Martin Istranin, majka sirota kraljica Jelena, Gaudencije Osorski, dobri kralj Zvonimir, mulier fortis Vedenjega, stupovi Crkve i Države Lovro Splitski i Ivan Trogirski...

A onda država pada. Hrvatska kroz stoljeća ostaje rastrgana između Mađžara i Mlečana, a kasnije još i između Germana i Turaka. I nastaje duga četirigodišnja era mučenika od fra Nikole Tavelića u Jeruzalemu († 1391) i Petra Berislavića u Lici († 1520) do fra Petra Čuića kod Senkovića u Bosni († 1833).

U zemlji bez slobode, u zemlji bez vladara svoje krvi i svoga jezika nitko se nije sjetio da bi trebalo tim bezbrojnim mučenicima i ispovjediocima (čijoj se vjeri divio ne samo jedan Dante!) — odati priznanje barem jednom ili dvjema službenim kanonizacijama. U doba našega najvećega krvarenja i »Molitve suprotiva Turkom« za more prolivene krvi dadoše nam naslov »Antemurale christianitatis« — i mirna Bosna!

Ali narod nije mogao živjeti bez svojih svetaca, pa je on sam (vox populi!) stao kanonizirati bilo svoje rođene sinove, bilo tuđince koji su radili za njegovu vjeru i za njegovu do-

movinu: tako smo već pred tisuću godina dobili svetu braću »Petilovrijence«: Petra, Andriju i Lovru Zagurović iz Kotora († 840?), sv. Martina Podsusedskog (X. st.?), sv. Benedikta Dalmatinca († 1012), sv. Gaudencija Osorskog († 1050), sv. Ivana Trogirskog († 1111), sv. Arnira Splitskog († 1180)...

Tko se u doba tuđinske vladavine i u doba svakodnevnog pogibije usuđivao i pomisliti na kanonizaciju jedne svoje kraljice, npr. Jelene († 976) ili jednoga kralja, npr. Zvonimira († 1089), o kome stari izvori kažu, da je »taj kralj već bio proživio u svojem kraljevstvu Hrvatske 35 godina vrlo sveto i bez nasljednika« (*Historia Salonitanorum pontificum*). Mjesto Zvonimira dali su nam za svece jednoga Ladislava i jednoga Stjepana, i mi smo ih — uvijek široko katolički i tolerantni — prihvatili i posvetili im svoje primarne crkve i najljepše žrtvenike.

A kako su se redale godine i stoljeća, tako su se u predziđu kršćanstva rađali i djelovali novi sveci i novi mučenici: i Kažotić, i Tavelić, i Jakov »Ilirik«, i Gracija iz Mula, i Hozana iz Kotora, i Marko Križevčanin, i..., ali priznanja s najvišega mjesta i mnogo stoljeća poslije njihove smrti još se nisu pojavila.

Još nije došla punina vremena!

Trebalo je da dođe i prođe jedan Lepant (1571) i jedan Beč (1683), da se Dalmacija i Slavonija oslobode vlasti Polumjeseca, pa da iz Vječnoga grada počnu prva priznanja na polju svetosti i Hrvatima. Veliki pontifeks Klement XI (1700—1721) koji je već kao mladić skupljao građu za svetu povijest Ilirika i kao papa dao Riceputiju zbirku od 13 svazaka, iz čega se kasnije rodio Farlatijev »*Illyricum Sacrum*«) odmah na pragu svoga pontifikata, i to upravo tridesetoga dana nakon izbora (29. XII 1700) izriče prvu beatifikaciju jednoga Hrvata, franjevačkog brata-laika Jakova iz Zadra, zvanoga »*Iacobus Illyricus*« (koji je umro oko 1490. u Bitektu u južnoj Italiji), a nakon 15 mjeseci (4. IV 1702) taj isti naš prijatelj na Petrovoj Stolici beatificira zagrebačkog biskupa dominikanca Trogiranina Augustina Kažotića, što je svoje trudne oči sklopio također u tuđini, u talijanskoj Luceri († 1323).

A onda je opet nastala duga pauza od 187 godina, kada veliki prijatelj Slavena papa Lav XIII 1889. beatificira Graciju iz Mula (Mleci, 1058) i Nikolu Tavelića (Jeruzalem, 1391), pa sv. Pio X 1905. Marka Križevčanina (Košice, 1619) i ko-

načno Pio XI, koji je jubilarne 1925. godine vidio Hrvate u Rimu, dvije godine kasnije (1927) proglašuje blaženom Hozanu Kotorsku († 1565).

A narod je i dalje čeznuo i vapio: Dajte nam potpunog sveca, kanoniziranog sveca!

Ali, za prvu kanonizaciju pripadnika jednoga naroda, koji je prije tisuću i trista godina primio krštenje i ušao u kolo katoličkih naroda, još nije došla punina vremena.

Trebalo je da predhodno prođu zadnji veliki povijesni procesi: u prvoj polovici prošloga stoljeća hrvatski narodni preporod koji je podigao hrvatsku kulturu i hrvatsku svijest; 1878. oslobođenje Bosne i Hercegovine od Turaka; 1918. propast Austro-Ugarske monarhije (kojoj, makar je bila »katolička i apostolska«, nisu bili mili ni naši sveci, kao ni naši državnici) i prvo, premda nepotpuno, ujedinjenje hrvatskih zemalja u jednoj državi, kada se konačno formirala hrvatska narodna svijest (1925) i razvila katolička štampa.

Trebalo je zatim da se u sjevernoj Hrvatskoj nađe jedan pionir prve naše kanonizacije u osobi svjetovnjaka dra Josipa Andrića, koji će tridesetih godina našega stoljeća potaknuti svoj narod da se zanima za slučaj svoga beatificiranog jeruzalemskog mučenika iz 1391. i da poradi oko njegove kanonizacije. I bilo se sve dobro uputilo, i bile su velike nade, ali još nije došla punina vremena, a mjesto nje došao je drugi svjetski rat — *pessimum omnium bellorum* osobito za naš hrvatski narod i rad na kanonizaciji bio je onemogućen.

A nakon drugog svjetskog rata trebalo je da se u južnoj Hrvatskoj pojavi najveći entuzijast i divovski radnik za Taveličevu kanonizaciju, njegov skoro sugrađanin i subrat dr fra Ante Crnica, koji je 1957. postavši vicepostulator Taveličeve kauze uložio sve svoje vrijeme i sve svoje sile za taj veliki i sveti cilj. I kada se približila punina vremena, fra Ante, shrvan više radom negoli godinama (77) umire godinu dana prije same kanonizacije (24. IV 1969) — kao Mojsije pred vratima Obećane zemlje...

—0—

I dođe godina Gospodnja tisuću devetstotina sedamdeseta, mjesec lipanj, dan dvadeset i prvi, nedjelja dvanaesta preko godine, a peta poslije Duhova, na imendan pokojnog kardinala, koji u cvijeću, svijećama i neprekidnim molitvama počiva uz Zrinskog i Frankopana iza velikog oltara za-

grebačke katedrale, kada vrhovni svećenik Ivan Krstitelj Montini i 262. nasljednik prvoga Kristova namjesnika Sv. Petra nad njegovim grobom, a pred cijelim hrvatskim episkopatom i 25.000 hodočasnika-predstavnika Predziđa kršćanstva izreče formulu kanonizacije prvom hrvatskom sinu i njegovim trima drugovima iz Francuske i Italije ovim riječima:

»NA POHVALU SVETOGA I NEDJELJIVOG TROJSTVA, NA UZVIŠENJE KATOLIČKE VJERE I PORAST KRŠĆANSKOG ŽIVOTA, VLAŠĆU GOSPODINA NAŠEGA ISUSA KRISTA, BLAŽENIH APOSTOLA PETRA I PAVLA I NAŠOM, PROGLAŠUJEMO SVETIMA FRANJEVCE: BL. NIKOLU TAVELIĆA, BL. DEODETA IZ RUTICINIJA, BL. STJEPANA IZ CUNEA I BL. PETRA IZ NARBONE. U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA. AMEN.«

I tako se navršila punina vremena kada je mir bio između vječnoga Rima i glavnoga grada zemlje u kojoj Hrvati žive. I ta punina vremena procvala je, eto, divnim cvijetom — prvom hrvatskom kanonizacijom.

Čuli su kršćanski narodi cijeloga globusa, čuo je svijet, da s onu stranu Apenina između Jadrana i Drave ima jedan mali stari katolički narod, vjeran Crkvi i zapadnoj civilizaciji 1300 godina, koji je 21. VI 1970. godine dobio svoga prvoga sveca. I naši tisućljetni romanski susjedi kao da su nas ponovno otkriti i kao da su jedanput zauvijek zapamtili da na istočnoj obali Jadrana, gdje je nekoć doduše živio i umro zadnji rimski car Julije Nepos († 480), živi narod iste vjere Petrove, ali jezika hrvatskoga.

I Sveti Otac se ushićen divio pedeset tisuća ruku što su mu u Damazovu dvorištu mahale i pedeset tisuća očiju što su ga pile, i toliko puta ponavljao: «Ovakova prizora ovdje ne vidjeh!»

Tako je to bilo na Petrovu brežuljku Vaticanum-u kada se navršila punina vremena prigodom prve hrvatske kanonizacije. I kad bi Dante danas pisao svoju novu »Božansku komediju«, on bi taj događaj »di Croazia« bez sumnje spomenuo!

A sada, nakon što smo dosta kasno dobili prvoga našega sveca, možemo se opravdano nadati da ćemo ih u skoroj budućnosti imati još, — kako to u ime cijeloga naroda bezazleno reče hodočasnik iz Trilja na Tavelićevoj proslavi u Šibeniku 20. rujna ove godine naše punine.

Kažu da maleni Irci, možda najkatoličkiji narod na svijetu, imaju preko 150 svojih priznatih svetaca. Mi ih možemo imati još više. Netko je upravo ove godine nabrojio preko 250 hrvatskih kandidata za oltar, i to većinom onih purpurne boje, jer je velik katolički mortirologij u maloj zemlji Hrvatskoj.

Tavelić ostaje načelnik hrvatskih svetaca, kako ga je na proslavi u Krešimirovu gradu nazvao načelnik živućih hrvatskih teologa (dr Tomislav Šagi-Bunić), a za Tavelićem — nadamo se — slijedit će plejada njegovih svetih drugova u slavi: od Augustina Kažotića i Marka Križevčanina iz starih vremena do Leopolda Mandića i dobrog oca Antića iz naših dana. *Quod Deus faxit!*

Dr Karlo JURISIĆ, OFM

ZAŠTO SU SE HRVATSKI SVEĆENICI PREPUSTILI REZIGNACIJI

Mnogi naši svećenici govore da nisu zadovoljni s misnim knjigama na hrvatskom jeziku. U žurbi su rađene, prijevodi nisu dobri, ima nezgodnih izraza... Ali, što se može! Manjina, koja na tome radi, ne da nikome doći do riječi! Ne prestaje drugo nego — dići ruke i predati se! Rezignirati! Eto, i biskupi potpisuju, što im se podnese na potpis. I onda naknadno ponešto ispravljaju preko svojih biskupijskih Vjesnika. Ili naknadno upozoravaju svećenike na netočnosti: U Rimskom Kanonu deseti redak nije dobro preveden, suvišan je, pa ga treba brisati...

Nije dobro rezignirati! Svi su krivi, koji su tako činili! Šutjeli, pa sada se kod Svete Mise moramo žalostiti...

Jedan zagrebački svećenik nedavno mi reče: »Šta možeš! Moraš šutjeti, jer će te »mogućnosti«, koji imaju Silu (štampu) napasti i ne će dopustiti, da se braniš!...« — Ipak ne smijemo radi toga šutjeti! Vojnici ne smiju izdati Domovinu i bježati od »plina suzavca!«...

Zato bratski molim i svećenike i nesvećenike Hrvate, da pozivlju stručnjake, neka nam pomognu svojim stručnim savjetima kod pripremanja ne samo Misnih knjiga, nego i kod pripremanja Priručnika za sakramente i sakramentale, pa i svećeničkog Molitvenika (Brevijara). Gdje god mislimo, da nešto nije dobro, iznosimo to i upozoravamo na to, da se sve